

Henrik og Olivia i Polen i 1999 og 2024

I 1999 besøgte Henrik Køhler Polen sammen med familien, herunder et-årige Olivia. Forleden besøgte Henrik og nu 25-årige Olivia igen Polen. Denne gang landets tredjestørste by Wrocław. Her følger første del af deres beretning

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

Familiens første rejse til Polen fandt sted i 1999. Det var dengang ret usædvanligt at henlægge sommerferien til vores store østeuropæiske nabo. Det er det vel stadig for de fleste danske campingturister.

Bilen var en sølvfarvet 4-dørs Opel Ascona. Camouflagefarvet er måske mere betegnende, for den havde store rustrode plamager ved alle døre og ved skærmene. Et andet fænomen der kendetegnede de gamle biler, som vores generation kørte i, var, at når man satte tændingsnøglen i en vintermorgen, så var der en stor sandsynlighed for, at motoren ikke satte i gang.

Om bord i bilen den sommerferie var: Fruen og undertegnede, to halvstore piger fra mit forrige ægteskab og vores fælles datter Olivia på et år. Samme Olivia med hvem jeg er af sted til Wrocław på et firedages besøg, nu som 25-årig. Det kommer vi til lige om lidt.

Da vi kommer ud fra banken i Åbenrå med D-mark i tasken og sætter nøglen i tændingen, sker der ingenting. »Det var så den ferie« udtaler fru en lakonisk.

Vi skubber herefter bilen i gang og fortsætter sydpå. De følgende tre uger foregår det på den facon, at jeg parkerer et sted med en vis hældning i terrænet, for bilen vil ikke starte på normal vis, og to halvstore børn og kone skubber.

Blot et par timer senere, et sted på autobahn syd for grænsen, lyder en høj skramlende lyd fra taget. Det er vores store grønne kuppeltelt, der er røget af og nu ligger som en stor klat midt på kørebanen langt bagude. Vi bakker et par hundrede meter og får teltet samlet

op. Det har måske kun lidt overfladisk skade, vurderer vi. Ved et mirakel har ingen kørt ind i det.

Så er ferien ellers skudt i gang, skal jeg love for. Vi overnatter nogle dage i »Berliner Camping Club«, hvor de ikke er specielt begejstrede hverken for børn eller for fremmede, som ikke er lokale tyske fastliggere. Familien får besøgt mange af de steder, der har relation til DDR og det opdelte Berlin. På det tidspunkt er det blot 10 år siden, muren faldt, og historiens vingesus fornemmes tydeligt.

Det er levende historiefortælling. Fire-fem dage efter at vi har forladt fædrelandet, når vi omsider til den polske grænse. I min egen erindring, og vurderet ud fra børnenes triumferende udtryk på et gammelt foto fra den begivenhed, så følte vi os som sande pionerer. Det må have været nogenlunde den samme berusende følelse som Roald Amundsen stod med, da han på ski nåede frem til Syd-Polen med sine folk i 1911.

Primitiv camping

Tiden var ikke til forudbestilling af overnatning, eller også var vi bare u-tjekkede. Efter at have kørt rundt det meste af dagen med teltet forsvarligt surret fast, kommer vi forbi et lille improviseret hjemmelavet træskilt i vejsiden: »Camping«. En grusvej leder os hen til en gammel bondegård med rustikke sanitære forhold og 10 - 12 meget små »campinghytter«, opført i bølgeplader af den slags, man ellers bruger til hønsehus. De er malet i pastelfarver og repareret på nogle gange.

Et stenkast borte ligger ruinerne af en gammel kampestensbro, og slottet Zamek Czocha er lige rundt om hjørnet.

En stor flok geder går rundt på pladsen med 30 cm lange spidse horn. Om morgenen bliver de malket, og nogle af os får serveret frisk lunken gedemælk ved stalden.

Min ældste datter gør ikke. Hun erindrer, at et-årige Olivia lugter så fælt ud af munden af gedemælk, at der lige skal gå et par timer, før hun har lyst at kramme hende.

De øvrige campister er alle polakker. Vores naboer har ikke selv råd til bil, men er blevet kørt hertil af nogle venner i en ny Opel Omega, der ifølge vores nye polske bekendte ikke er kommet ind i

landet på 100 procent legal vis. Manden Adam har tidligere arbejdet som gæstearbejder i Tyskland og taler derfor tysk.

De polakker, vi møder, er yderst venlige. Det er priserne også.

Det er altid en opgave at finde vej. Omfartsvejene er endnu ikke opfundet, så vi havner altid midt inde på torvet i de små byer.

Så er det lige med at finde den rigtige vej ud af byen. Det var de polske landområder anno 1999. I den korte udgave.

Polen er eksotisk

De følgende år besøger vi vores store østeuropæiske naboland mange gange såvel sommer som vinter. Jeg plejer at sige, at Polen er det mest eksotiske sted, man kan komme til på mindre end en dags kørsel fra Danmark. Lad blot alle de andre rejse til Amsterdam, Barcelona og London, hvor de lokale er stop-mætte af turister. Så har vi hele det østlige Europa for os selv.

Min datter Olivia er blevet 25 år. Jeg har inviteret hende med til Wrocław i Nedre Schlesien på et tre et halvt dages besøg. Wrocław ligger blot 100 kilometer fra Jureks campingplads i 1999 ved byen Jelenia Góra, og her ophører al sammenligning.

På Silkeborg bibliotek findes to rejsebøger, der omhandler Polen, - et eksemplar af hver. I »Lonely Planet« følger et bykort over Krakow med. Polens turistmagnet nr. et. Det samlede udvalg af rejsebøger fra lande i Østeuropa fylder langt mindre end rejsebøger fra England alene. Det siger noget om folks rejsevaner.

På vej til Billund om morgenen i mørke og konstant regn, står den ene viskermotor af. Heldigvis i passagerersiden. Jeg vover kun at tænde min egen periodisk, for den giver et faretruende ensomt dunk for hvert visk.

Vel ankommet til Wrocław nyder vi turen ind til byen med buslinje 106. Himlen er blå, og træerne er allerede sprunget ud og står og byder os velkommen med deres lysegrønne løv. Efter en kort gåtur til den gamle charmerende bydel står vores polske airbnb-mor og vinker fra et vindue på anden sal. Vi har fået lov til at blive lukket ind tre-fire timer før normalt tjek-ind. Hun er en lille frisk type omkring de 60 år, taler flydende tysk, men insisterer på at tale engelsk, fordi hun skal lære det.

Ejendommen er 400 år gammel, fortæller hun, og så der er over tre en halv meter til loftet.

Hatte fra gulv til loft

Da hun er ude, styrter vi omkuld og sover halvanden times tid.

Først på eftermiddagen vover vi os ud og bliver straks draget af en hattebutik med et utal af fildede hatte i de to udstillingsvinduer. Da vi kommer ind ad døren, er der hatte fra gulv til loft. Det minder lidt om en scene fra Matador. En ældre dame er netop ved at prøve et flot orange eksemplar med skygge, så vi kan uforstyrret stå og kigge og tage et par billeder.

Wrocław er en universitetsby med 30.000 studerende, og det kan ses på det blomstrende caféliv. Undertegnede bliver blød i knæene, da jeg ser en café

med store kobberkedler i vinduet, der reklamerer med tjekkisk Urquell fra Plzen på fad. En halv liter koster 15 zloty (26 kr.).

Urquell med dets bitre smags undertoner er vist det tætteste, man kommer på øl-himmelen.

Datteren finder nemt frem til butikker med genbrugstøj. Den første, vi besøger, er af den type, hvor prisen afhænger af ugedagen.

I dag torsdag er ugens billigste dag med seks zloty pr. enhed, så her er stuvende fyldt med kvinder med bøjler med tøj i hænderne. Det lykkes mig kun lige akkurat at kante mig vej ned gennem det smalle lokale for at tage et par billeder. Der er en let sødlig duft af tøj, hvor enkelte kjoler måske ikke er vasket for nylig. Tre sortklædte piger i omkring 20 års alderen går ind i butikken. Den ene er grundigt piercet, helt hvidmalet i ansigtet og med sort mascara og knald-sort hår.

Der gøres klar til foråret

Det er noget af en trend blandt en del af de polske unge, altså: Sort tøj, -hår, -mascara og gerne et par piercinger og tatoveringer. Minder lidt om punk-trenden i DK i 80'erne og 90'erne. Her er også unge kvinder med make-up, langt smukt hår og stiletter. De ser vældig feminine og godt ud, men jeg har lidt ondt af, at de skal gå på brostenene med de sko.

Prototypen på en bestemt type yngre polsk mand: (nu vi er i gang): Lidt bodybuilder-type, t-shirten sidder stramt om overarmene, karseklippet hår, kasket og måske et par tatoveringer.

Lirekassemand for fulde omdrejninger foran Ratusz - det gamle middelalderlige rådhus på Rynek - markedspladsen. Efter krigen var pladsen blot en ruinhob, men i dag er den bylivets epicenter med barer og restauranter samt gademusikanter og alt det, der følger med turisterne.

Vist er det en generalisering, men der er noget om snakken. Overalt i byen, hvor vi bevæger os frem, er man i gang med at gøre forårssklar til det store ryk-ind af turister. Mange besøgende er tyskere.

Wroclaw ligger i køreafstand fra Tyskland, og hele Schlesien var jo tysk indtil 1945, da polske flygtninge fra området omkring det nuværende Lviv i Ukraine kom hertil, og tyskere blev flyttet eller selv flygtede herfra mod vest. Ved den lejlighed blev Polens grænser flyttet 250 km mod vest, og landet blev 20 procent mindre.

Ved 18-tiden kommer vi tilfældigt forbi en restaurant med titlen »Indian Concept«. Den skuffer ikke.

Allerede kl. 19 er vi tilbage i lejligheden. Vi er mærket af at have været i gang siden tidligt i morges.

Der forsøges med polsk tv, men på alle kanaler bliver der talt polsk ind over originalsproget. Undertekster er ikke slået an på disse kanter. Det er frygteligt søvndyssende. Der er egentlig noget gipsy-jazz i byen på et fedt jazz spillested ved navn »Vertigo« i aften, men jeg går omkuld kl. 19:30.

Nej, det er ikke en scene fra Matador. Ekspedient og kunde i travl handelssituation i hattebutikken. De ænser ikke de to danskere, der er kommet ind i butikken, og som peger og tager billeder.

Jubel ved tøjstativet. Olivia har fundet en stribe tyske dirndl'er. Den afbillede er dog et par numre for stor. Hun finder en der passer til 50.- kr. Så er man ellers klar til fredagsbaren på VIA-pædagogstudiet.

Den fire-dørs sølvfarvede Opel Ascona holder parkeret foran den to-stjernede feriehytte, som vi ser os nødsaget til at leje, da teltet har taget skade, da det fløj af taget på 1999-feriens første dag.

Fra ferien i 1999: Gederne var nemme at lokke til med en tot græs. Campingfar Jurek var behjælpelig med servering af lunken gedemælk om morgenen samt indkøb og skift af et dæk på Opelen.